

Hoe weerstaan we de verleiding van de korte termijn?

Deze kop in het FD van gisteren trok mijn aandacht. Kern van het stuk: zorgen over overheidsmaatregelen die niet genomen worden op basis van een analyse wat het beste zou werken, maar op basis van politieke haalbaarheid. De auteur, Naomi Ellemers, geeft aan dat om een verandering teweeg te brengen er een langetermijnvisie nodig is, waar in de wereld van politiek en beleid niet altijd geduld voor is. Door alle problemen nu als crisis te bestempelen wordt de verleiding alleen maar groter om snel in te zetten op de meest zichtbare pijnpunten, zonder terug te kijken. En dat is nu ook precies waar ik het met u over wil hebben.

Ook ik was begin dit jaar na het lezen van het regeerakkoord enthousiast over de onderwijsplannen van dit kabinet.

Forse en structurele investeringen in het onderwijs gericht op de grote kraters in de weg, waar we al te lang los zand in strooien: versterken basisvaardigheden, realiseren van inclusief onderwijs en professionalisering voor de leraar. Voor het masterplan basisvaardigheden is een structurele investering van 1 miljard euro beschikbaar. Wat een kans!

Ons enthousiasme ging vooral over het woord masterplan. Verwachtingen hooggespannen. Een plan, integraal, duurzaam en voor de lange termijn. Eindelijk.

Het masterplan? Die is er nog niet. Al lees ik in de media verdacht vaak dat de minister al een masterplan presenteerde. Alleen, die heb ik nog niet gezien. Wel een aantal losse acties. Zo is er een éénjarige subsidieregeling en heeft het ministerie inmiddels een aantal onderwijsexperts aangenomen. Hoe goed bedoeld ook, in deze losse acties schuilt ook direct het gevaar. Losse subsidieregelingen lijken wel daadkrachtig maar maken scholen krachteloos. Ze dwingen scholen kortetermijnplannen te maken en geven geen ruimte om na te denken over de lange termijn.

En begrijp mij niet verkeerd. Mensen hier in de zaal die mij kennen, kennen ook mijn ongeduldigde inborst. Zeker als het gaat om basisvaardigheden. Niet in de laatste plaats om we, sinds ik mij er 20 jaar geleden voor het eerst druk om maakte (toen als directeur van Stichting Lezen & Schrijven), zo ontzettend weinig zijn opgeschoten. Dat ongeduld zet ik opzij. Een jaartje extra kan er ook nog wel bij. Laten we onze energie nu eens richten op het maken van een goed samenhangend plan. Met iets meer geduld. Met minder kansen voor politici om op korte termijn te shinen. En ook niet onbelangrijk... een stuk minder aantrekkelijk voor korte termijn gelukszoekers.

In de woorden van Ellemers: we moeten de verleiding te weerstaan om op voorhand te kiezen wat er precies met het geld moet gebeuren.

Geld is nooit dé oplossing. Geld is wel altijd een slechte raadgever. Met teveel geld verdwijnt de noodzaak om samen te werken, verdwijnt de noodzaak om bestaande structuren te

benutten. We kunnen het tenslotte exact nabouwen, geld genoeg. Zo werden ook de basisteams (of het basisteam) geboren. En zo werd de gedachte aan een eigen publieke ondersteuningsstructuur gevoed. Ligt er een analyse aan ten grondslag waaruit blijkt dat dat beter gaat werken? Voldoet de huidige structuur opgebouwd in de afgelopen 70 jaar niet? Waar blijkt dat uit?

Mijn oproep **ook** aan u allen hier. Neem nou iets langer de tijd. Bepaal wat er moet gebeuren en in welke volgorde. Zoek naar de samenhang. En spreek met uiteenlopende mensen en organisaties uit de praktijk. Spreek hen aan om over hun eigen schaduw heen te stappen. Zo kun je vooraf bedenken wat het meeste effect zal hebben op de lange termijn.

Wij zijn ervan overtuigd dat zo'n Deltaplan-achtige aanpak nodig is om op langere termijn werkelijk stappen te zetten in het verbeteren van de basisvaardigheden.

Een aanpak die verschillende kabinetten kan overstijgen, maar wel met heldere meetbare tussendoelen. Een plan zoals bij de Deltawerken. Die zijn een succes geworden door een heldere gezamenlijke missie: Nederland beschermen tegen het water, commitment van alle partijen: zowel publiek als privaat. Alleen dan krijgen we de kans echt stelselmatig te werken aan het verbeteren van basisvaardigheden.

En dan dus ook. Geen regelingen tussendoor om aan volk en vaderland te laten zien dat je toch echt 'lekker bezig' bent.

Bewezen aanpakken en effectieve interventies zijn het uitgangspunt in alles wat wij doen in onze branche. Evidence based werken dat vraagt de politiek van het onderwijs. En terecht. Maar morgen wij dat dan ook aan de politiek vragen? Dwing uzelf om de rust te nemen om te kijken of iedere stap die je zet het beoogde effect heeft. De ogen op de bal houdend.

Tot slot

Zoals de koning in de troonrede van dit jaar zei: "Laat ons in deze onzekere tijd hoop en hernieuwd vertrouwen putten uit de wetenschap dat maatschappelijke vernieuwing in ons land altijd stapsgewijs en door samenwerking wordt bereikt."

Samen komen we verder. Niet naast elkaar, maar met elkaar. Samen met leraren, ouders, bestuurders, politiek én onderwijsontwikkelaars. Samen bouwen aan goed onderwijs voor iedere leerling.

Een mooi parlementair jaar gewenst!